

SPOT Svetovanje Pomurje

(Razvojni center Murska Sobota)

STROKOVNI ČLANEK ŠT. 3/2024

Socialno podjetništvo

Področje socialnega podjetništva in socialne ekonomije v Sloveniji ureja Zakon o socialnem podjetništvu, sprejet 2011 in spremenjen 2018.

Zakon definira:

- **socialno ekonomijo**, kot ekonomijo, ki jo sestavljajo **socialna podjetja, zadruge, invalidska podjetja, zaposlitveni centri, nevladne organizacije** (društva, zavodi, ustanove oziroma fundacije), ki niso ustanovljeni izključno z namenom pridobivanja dobička, delujejo v korist svojih članov, uporabnikov oziroma širše skupnosti in proizvajajo tržne oziroma netržne proizvode ter storitve;
- **socialno podjetje**, kot nepridobitno pravno osebo, ki pridobi status socialnega podjetja in je lahko **društvo, zavod, ustanova, gospodarska družba, zadruga, evropska zadruga** ali druga pravna oseba zasebnega prava, ki ni ustanovljena izključno z namenom pridobivanja dobička ter premoženja ne deli, prav tako ne deli ustvarjenega presežka prihodkov nad odhodki;
- **socialno podjetništvo**, kot **trajno opravljanje podjetniške dejavnosti s proizvodnjo in prodajo proizvodov ali opravljanjem storitev na trgu, kjer ustvarjanje dobička ni glavni cilj podjetniške aktivnosti, temveč glavni cilj predstavlja doseganje socialnih oziroma družbenih učinkov.**

ZSocP določa, da status socialnega podjetja pridobi nepridobitna pravna oseba, če:

- opravlja gospodarske in negospodarske dejavnosti,
- ima v svojih notranjih aktih opredeljeno omejitev delitve presežka prihodkov nad odhodki oziroma premoženja med člane oziroma deležnike socialnega podjetja,
- je neodvisna in organizacijsko samostojna v odnosu do pridobitnih gospodarskih družb, pravnih oseb javnega prava ali lokalnih skupnosti,
- zagotavlja vključujočo obliko upravljanja, ki temelji na soodločanju in demokratičnem načinu odločanja in
- izpolnjuje druge pogoje, ki jih določa ta zakon in zakon, ki ureja pravno organiziranost posamezne vrste nepridobitne pravne osebe

Samostojni podjetnik (s.p.) ne more pridobiti statusa socialnega podjetja. Status socialnega podjetja lahko pridobijo različne pravne osebe, kot so to društvo, zavod, ustanova, gospodarska družba, zadruga, evropska zadruga ali druga pravna oseba zasebnega prava, ki ni ustanovljena izključno z namenom pridobivanja dobička in premoženja ne deli, prav tako ne deli ustvarjenega presežka prihodkov nad odhodki.

ZsocP določa načela socialnega podjetništva (npr. nepridobitnost, tržna naravnost, enakopravnost članstva, ipd.), po katerih mora poslovati socialno podjetje, ter vsebino akta socialnega podjetja (12. člen).

Nepridobitna pravna oseba ne more pridobiti statusa socialnega podjetja:

- če je njena članica politična stranka,
- če imajo v njej pri odločanju prevladujoč vpliv ena ali več pridobitnih gospodarskih družb, pravnih oseb javnega prava ali lokalnih skupnosti.

Status socialnim podjetjem podeljujejo registrski organi.

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport skladno z Zakonom o socialnem podjetništvu vodi evidenco socialnih podjetij. Evidenca se vodi z namenom zbiranja, obdelovanja, posredovanja in javne objave podatkov o socialnih podjetjih. Posodobljena evidenca je dostopna na OPSI (<https://podatki.gov.si/dataset/evidenca-socialnih-podjetij>).

V letu 2021 je Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport vzpostavil sistematično spremljanje poročanja socialnih podjetij po 19. členu, tj. poročanja socialnih podjetij o začetku opravljanja dejavnosti kot socialno podjetje najkasneje eno leto po pridobitvi statusa.

Kaj so prednosti statusa socialnega podjetja?

Socialno podjetje ali nepridobitna pravna oseba, ki namerava poslovati kot socialno podjetje, ima na podlagi Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti možnost brezplačnega najema oziroma pridobitve nepremičnine v brezplačno uporabo za določen čas za opravljanje dejavnosti, za katero je ustanovljeno. Pogodbo o brezplačni uporabi se lahko sklene z nepridobitno pravno osebo za čas registracije socialnega podjetja, vendar največ za obdobje šestih mesecev in s socialnim podjetjem, za obdobje, ki ni daljše od treh let.

Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročnik v postopku javnega naročanja povabi k sodelovanju le invalidska podjetja in zaposlitvene centre ter socialna podjetja. Socialna podjetja imajo tako lahko v primeru pridržanih javnih naročil ekskluzivno možnost sodelovanja pri javnem naročilu.

Za ta namen je bil 5.4.2024 objavljen Javni razpis : **Javni razpis za spodbujanje zagona in razvoja dejavnosti socialnih podjetij in zadrug na obmejnih problemskih območjih**

Namen javnega razpisa je spodbujanje zagona in razvoja dejavnosti socialnih podjetij in zadrug, ki rešujejo lokalne izzive prepoznane v Programu razvojnih spodbud za obmejna problemska območja v obdobju 2021–2025 po načelih socialne ekonomije ter imajo sedež v obmejnih problemskih območjih (v nadaljevanju: OPO).

Na javni razpis se lahko prijavijo registrirana socialna podjetja in zadruge, ki delujejo skladno z načeli socialne ekonomije oziroma podjetništva in imajo v ustanovitvenem aktu opredeljen nepridobiten značaj ter imajo sedež ali poslovno enoto v občinah, ki so uvrščene v OPO.

Rok za prijavo na razpis je **6. 5. 2024**

Povezava do razpisa in več informacij: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-gospodarstvo-turizem-in-sport/javne-objave>

Vir:

- PREDSTAVITEV SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA, Pamela Perdec, marec 2024, Lipica
- <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/javni-razpis-za-spodbujanje-zagona-in-razvoja-dejavnosti-socialnih-podjetij-in-zadrug-na-obmejnih-problemskih-obmocjih/>

Pripravila:

Iris Lanščak, svetovalka

Datum: 8.4.2024

SPOT svetovanje Pomurje (Razvojni center Murska Sobota)

Projekt »JR podporno okolje 2023 – 2025«